

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2012

Lenka Šabacká

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra teologické a sociální etiky

Bakalářská práce

ETICKÝ POHLED NA INTERRUPCI A JEJÍ LEGALIZACI

Vedoucí práce: Mgr. Martina Pavelková

Autor práce: Lenka Šabacká

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Forma studia: Prezenční

Ročník: Třetí

2012

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

21. 3. 2012

Podpis studenta

Poděkování:

„Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Martině Pavelkové za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.“

Obsah

1 Úvod	6
2 Vymezení základních pojmů.....	8
2.1 Interrupce	8
2.2 Postinterrupční syndrom	8
3 Historie interrupcí.....	11
3.1 Interrupce ve světě.....	11
3.1 Interrupce v ČR	12
4 Interrupce a medicína	14
4.1 Způsob provedení	14
4.2 Postkoitální antikoncepce	15
4.3 Důvody interrupcí.....	16
4.4 Komplikace po provedení interrupcí	17
4.5 Hippokratova přísaha.....	18
4.6 Potraty očima lékařů	19
5 Interrupce a zákony	20
5.1 Současná právní úprava v ČR	21
5.2 Trestní odpovědnost.....	22
5.3 Listina základních práv a svobod	23
5.4 Deklarace práv počatého dítěte	24
5.5 Jevy spojené se zákonnými omezeními interrupcí	24
6 Interrupce a etika	26
6.1 Etika	26
6.1.1 Etický pohled na interrupci	28
6.2 Organizace spojené s interrupcemi.....	29
6.2.1 Organizace bojující za život	29
6.2.2 Organizace bojující za volbu	31
7 Ostatní možnosti řešení nechtěného těhotenství	33
7.1 BabyBox.....	33
7.2 Náhradní rodinná péče	34

7.2.1 Osvojení	35
7.2.2 Mezinárodní osvojení.....	36
7.2.3 Pěstounská péče	36
8 Závěr.....	38
9 Seznam použitých zdrojů.....	40
9.1 Monografické publikace	40
9.2 Internetové zdroje	42
10. Abstrakt.....	44
11. Abstract v anglickém jazyce	45

1 Úvod

Jako námět pro svou práci jsem si zvolila stále ožehavé téma interrupce. Toto téma je pro mě zajímavé už jen tím, že odpovědi na otázky kolem interrupcí se hledají už od pradávna. Ani dnešní moderní technika či vyspělá medicína však nedokáže v těchto citlivých otázkách stanovit jasnou odpověď. Existuje nespočet názorů na interrupce. Všechny se však dají rozdělit do dvou pohledů. Jedni se na interrupce dívají pozitivně, druzí mají názor zcela opačný. Naše názory jsou v mnohém ovlivněny hodnotami a postoji, které zastáváme. Jako další vlivy bych pak uvedla například víru či sociální postavení, dokonce i sociální skupiny, které nás obklopují. Problémem současného světa je především jeho technologický charakter. Jsme zvyklí spoléhat ve všem na moderní technologie. Pokud tedy nastane taková situace, kdy je zapotřebí zamyslet se nad otázkami našeho bytí, jsme bezradní a mnohdy nevíme jak dál. Na toto téma bylo již mnoho vyřčeno a sepsáno. Snažila jsem se tedy svou prací trochu odlišit od ostatních, proto v mé práci nebudu rozebírat druhy antikoncepcí či práva mužů podílet se na rozhodování o interrupci. Místo toho se například zmíním o náhradní rodinné péči.

V druhé kapitole této práce se pokusím přiblížit základní terminologii související s interrupcemi a poté se letmo dotknu historie jak ve světě, tak konkrétně v České republice. Ve čtvrté kapitole se také nezapomenu poohlédnout po lékařské stránce interrupcí. Přiblížím například postup provedení, současný pohled na Hippokratovu přísahu, případné zdravotní komplikace a krátce nabídnu i pohled lékařů na tuto problematiku. Do své práce se také pokusím zakomponovat problém postkoitální antikoncepce, která je sice označovaná jako antikoncepce, ale po bližším seznámení s její účinností se od tohoto pojmenování vzdaluje. Pátá kapitola, jak již napovídá i samotný název mé práce, věnuje pozornost otázkám legislativy, které ovšem zaměřím pouze na Českou republiku. Přiblížím předešlé i současné znění legislativních zákonů a neopomenu uvést skutečnosti trestní odpovědnosti v této oblasti. Další kapitola se bude věnovat etice. Uvedu základní charakteristiku etiky jakožto vědní disciplíny a dále se budu věnovat samotnému etickému pohledu na interrupce. V této části také zmíním několik informací o nejznámějších organizacích, které se k otázkám interrupcí

hlásí, ať už kladně či negativně. V nadcházející kapitole se pokusím uvést jiné možnosti, jak řešit nechtěné těhotenství. Zmíním se například o vymoženosti dnešního, technologií poháněného světa, tzv. Babyboxu. Dále uvedu informace o náhradní rodinné péči a pokusím se vysvětlit základní rozdíly mezi osvojením a pěstounskou péčí.

Cílem mé práce je shrnout, analyzovat a polemizovat. Shrnout a analyzovat alespoň základní skutečnosti z oblasti interrupcí, a to vše pod přísným okem etiky. Dále budu také polemizovat o otázce legalizace interrupcí. Tato diskutabilní otázka, zda je správné současné legislativní znění zákonů a tudíž legalizace interrupcí, je totiž stále aktuální.

2 Vymezení základních pojmů

„Než se začnu věnovat konkrétním problémům umělého přerušení těhotenství, je vhodné věnovat pozornost také terminologii, resp. osvětlení některých základních pojmů z této oblasti.“¹

2.1 Interrupce

Jako interrupce, někdy také umělé přerušení těhotenství, interrupce gravidity, provokovaný potrat, indukovaný nebo artificiální potrat, se označuje potrat, který je způsobený záměrnou činností. Ostatní potraty se označují jako spontánní. Často se můžeme setkat s pojmem terapeutický potrat. Tento pojem pak nejčastěji vyjadřuje umělé přerušení těhotenství provedené ze zdravotních důvodů (ohrožení zdraví nebo života ženy).² Umělé přerušení těhotenství je u nás povoleno zákonem ČNR 66/1986 Sb. Je možné provést jej na žádost těhotné ženy nebo ze zdravotních důvodů – avšak výhradně na lůžkové části gynekologicko-porodnických oddělení.³ Je to mimo jiné jev, který můžeme zpozorovat v celých dějinách lidstva. Ženy vždy věřily, že tímto způsobem mohou uniknout nesnázím. Bohužel nehledě k tomu, že se tím často dostávaly do obtíží jiných, mnohdy neméně závažných. Neopomenutelnou roli zde hraje právo dítěte na život. Lze tedy konstatovat, že umělé přerušení těhotenství nikdy není skutečným řešením problému.⁴ S touto charakteristikou se pak shoduje většina autorů zabývajících se umělých přerušením těhotenství.

2.2 Postinterrupční syndrom

Postabortivní syndrom (PAS) je lékařský název pro citové a psychologické poškození, kterým trpí mnoho žen po potratu. Výzkumy také dokazují, že jde o podobný jev,

---

¹ JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*, s. 21. Praha: TRITON, 2003. ISBN 80-7254-329-6.

² Srov. POHUNKOVÁ, D. *Úcta k životu: Život nenarozený*, s. 32. Praha: Zvon, 1991. ISBN 80-7113-010-9.

³ Srov. MACKŮ, F. a J. *Gynekologové ženám*, s. 94. B. m. Grada Publishing, 1996. ISBN 80-7169-323-5.

⁴ Srov. ROTTER, H. *Důstojnost lidského života*, s. 52. Wien: Innsbruck, 1999. ISBN 80-7021-302-7.

jako je posttraumatický stresový syndrom. Tento obranný mechanismus mnohdy funguje i několik let.⁵ „Syndrom má mnoho příznaků, neznamena to však, že jím musí projít každá žena podstupující interrupci. Autoři knihy *Help for the Post-Abortive Woman* například uvádějí, že aby žena trpěla postinterrupčním syndromem, stačí, aby pociťovala jeden z následujících příznaků:

- pocit viny,
- nevysvětlitelná úzkost,
- návaly paniky a pláče,
- sebevražedné myšlenky, silné deprese,
- velká touha po dítěti, dalším otěhotnění,
- poruchy příjmu potravy, poruchy spánku,
- nekontrolovatelné výbuchy emocí-hysterický pláč, smích, vztek, zlost.“⁶

V knize Právní úprava umělého přerušení těhotenství je pak tento syndrom charakterizován a dále rozveden jako souhrnný název pro psychosomatické projevy bolesti a zoufalství po absolvování potratu. Nejčastěji se však vyskytují příznaky jako: pocit bezmocnosti, neschopnosti vrátit čas, pocit chycení se v pasti bez možnosti úniku nebo ztráta kontroly nad sebou samým.⁷

Další známkou toho, že něco není v pořádku, může být například zhoršení stavu v určitém období. Například v měsíci, kdy došlo k potratu, ve dne, kdy by se dítě mělo narodit a podobně. Zde je velmi důležité myslet na skutečnost, že v tomto případě nepomůže žádná samoléčba. Zde je zapotřebí odborníka.⁸ Tímto syndromem mohou trpět, jak už jsem zmínila, ženy po potratu, ale také muži a stejně tak zúčastněné lékařky, lékaři či ošetřující personál. Často se také setkáváme s názory,

---

⁵ Srov. WILLKE J. a Barbara. *Člověkem od početí – Být či nebýt?*, s. 142-143. Český Těšín: COR JESU, 1993.

⁶ Potomek. *Postinterrupční syndrom* [on line]. *Co cítí ženy po potratu? Aneb jaké peklo způsobí postinterrupční syndrom*, [cit. dne 26. 12. 2011, vloženo dne 30. 5. 2011]. Dostupné na <http://www.potomek.cz/?clanek=1843-postinterrupcni-syndrom.html>.

⁷ Srov. ČERNÝ, M. a SCHELLEOVÁ I. *Právní úprava umělého přerušení těhotenství*, s. 12. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN 80-86432-60-2.

⁸ Potomek. *Co cítí ženy po potratu?* [on line].

že postinterrupční syndrom není mnohými lékaři a poradkyněmi uznáván, jelikož se domnívají, že potrat není pro ženu ničím významným.⁹

---

⁹ Srov. HNUTÍ PRO ŽIVOT ČR. *Proč pláčeš, Miriam?*, s. 9. B. m. B. n. 2007. ISBN 80-239-7524-2.

3 Historie interrupcí

3.1 Interrupce ve světě

K umělému odstranění plodu z těla matky se řada historicky známých společností stavěla negativně a v zemích se silným katolickým vlivem byla tato činnost přísně trestána. Umělé odstranění plodu z těla matky je záležitost velmi problematická, a to z několika hledisek – zdravotních, psychických či etických. Historicky je interrupce předmětem mnoha sporů, i legislativních, a v mnoha státech byla a stále je protiprávní. Až do první světové války právní řády většiny zemí potrat zakazovaly. Prvním, kdo uzákonil umělé přerušování těhotenství na žádost ženy, se stalo SSSR (1923). Od poloviny padesátých let byl zákon o umělém přerušování těhotenství na žádost ženy zaveden ve většině bývalých socialistických zemí s výjimkou NDR (zde vešel v platnost roku 1965) a Albánie. V Anglii a Francii bylo umělé přerušování těhotenství uzákoněno až v sedmdesátých letech. V bývalém Československu byl potratový zákon uveden do praxe roku 1958. Jeho prováděcí předpisy však různými úpravami podmínky k provedení potratu omezovaly.¹⁰

Do roku 1965 se o interrupci zřídka mluvilo jak na veřejnosti, tak v soukromí. Interrupce byla v tuto dobu považována za veřejné zlo a diskuse na toto téma byly považovány za zcela nepřijatelné. S rychlým vývojem společnosti se však objevilo několik organizací a jedinců, kteří se o této problematice nebáli mluvit. Z tohoto důvodu jim byla také věnována mimořádná pozornost ve sdělovacích prostředcích. Interrupce se od této chvíle začala objevovat nejen v titulcích v novinách, stala se dokonce námětem důležitých článků ve většině časopisů a novinách. To vyvolalo bouřlivé diskuse v domácnostech a v neposlední řadě také mnoho sporů a rozdělení ve zdravotních a právních společnostech a ostrou debatu v zákonodárných orgánech. Většina televizních pořadů a dokumentů byla však neúplná a ukazovala vždy jen jednu stránku této záležitosti. Následné veřejné mínění bylo tedy založené na falešných předpokladech a omezených informacích.¹¹

---

¹⁰ Srov. U lékaře. *Články o zdraví* [on line]. *Interrupce*, [cit. dne 22. 12. 2011, posl. aktualizace dne 21. 10. 2010]. Dostupné na <http://www.ulekare.cz/clanek/interrupce-10586>.

¹¹ Srov. GRADY, J. L. *INTERRUPCE ANO nebo NE?*, s. 3-4. Praha: Řád, 1979. ISBN 80-901189-3-3.

3.1 Interrupce v ČR

„Československá legislativa začala po roce 1948 kopírovat změny v pojetí interrupcí v Sovětském svazu. Interrupce zde byly až do roku 1920 přísně zakázány, a to z jakýchkoliv důvodů. I přes tyto zákazy byly však interrupce velmi rozšířené, jelikož se staly důležitým prostředkem pro kontrolu porodnosti. Řada teoretiků uvádí, že zákon, který je roku 1920 zlegalizoval, odrážel revoluční víru v rovnost žen a Leninův výrok, že žádná žena by neměla být nucena donosit dítě proti své vůli. Autorka W. Z. Goldman se však domnívá, že šlo spíše o řešení problematiky nelegálně prováděných interrupcí, než o emancipaci a právo ženy na rozhodování o vlastní reprodukci. V roce 1936 však Sovětský svaz, pod vedením Stalina, potraty opět zakázal. Toto opatření bylo zavedeno z toho důvodu, aby se navýšila tehdejší porodnost. Právě na tuto sovětskou úpravu reagoval vůbec první československý zákon věnující se umělému přerušení těhotenství z roku 1950. K další změně pak došlo roku 1957, kdy byly po Stalinově smrti interrupce v SSSR opět zlegalizovány. Interrupce se směly provádět do dvanáctého týdne těhotenství. Pokud k zákroku došlo ilegálně nebo mimo nemocnici, hrozily vážné sankce.“¹²

Samotný vývoj potratovosti v ČSR a České republice byl však ovlivňován několika podmínkami. Počtem obyvatelstva, legislativními úpravami a rozšiřováním moderních antikoncepčních metod. Umělé přerušení těhotenství se na základě zákona č. 68/1957 Sb. stalo běžným zákrokem. Jako regulátory zde fungovaly interrupční komise, které posuzovaly oprávněnost jednotlivých žádostí. Činnost komisí byla však spíše formální záležitost, tudíž povolovaly naprostou většinu žádostí. Celkový počet potratů v Československu či v Česku nikdy nepřesáhl počet porodů.¹³

Potratovost u nás dosáhla vrcholu v druhé polovině osmdesátých let minulého století. Značný vliv na tento nárůst měla i vyhláška Ministerstva zdravotnictví ČSR č. 75/1986 Sb., která upravovala podmínky umělého přerušení těhotenství

---

¹² Britské listy [on line]. *Česká republika: něco málo z historie interrupcí* [cit. dne 22. 12. 2011, vloženo dne 5. 1. 2006]. Dostupné na <http://blisty.cz/art/26365.html>.

¹³ Srov. Naše porodnice [on line]. *Interrupce*, [cit. dne 26. 12. 2011]. Dostupné na <http://naseporodnice.cz/interrupce.php>.

ze zdravotních důvodů. Interrupce byla v tomto období předmětem ochrany před nechtěnými porody. V roce 1986 bylo interrupcí ukončeno přes 85 500 těhotenství, v roce 1988 šlo již o 113 730 uměle přerušovaných těhotenství. Tento rok a toto číslo se zapsalo do dějin, jelikož je to považováno za nejvyšší roční počet interrupcí v České republice. Od roku 1987 začal platit zákon, kterým byly zrušeny potratové komise, a rozhodování o počtu a době narození dětí bylo ponecháno plně na matce. Zároveň byla zavedena nová technika provádění potratů, tzv. miniinterrupce. Po roce 1990 však nastal značný úbytek v provádění umělého přerušování těhotenství a tato skutečnost pokračuje dodnes. K tomu také přispívá změna celkového populačního klimatu v ČR a v neposlední řadě také rozšíření hormonální antikoncepce.¹⁴ Podle posledních statistik bylo na území ČR provedeno za rok 2010 neskutečných 23 998 uměle ukončených těhotenství.¹⁵

---

¹⁴ Český statistický úřad [on line]. *Základní data o vývoji potratovosti*, [cit. dne 27. 12. 2011, posl. aktualizace dne 26. 10. 2006]. Dostupné na <http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4028-04?OpenDocument&Click=>

¹⁵ Srov. Hnutí pro život ČR [on line]. *Hnutí pro život*, [cit. dne 1. 2. 2012]. Dostupné na <http://prolife.cz/?a=34&id=78>

4 Interrupce a medicína

S ženami, které stojí před rozhodnutím, zda potrat podstoupit či nikoli, není přípustné manipulovat, a to ani v zájmu nenarozeného dítěte. Ženě se musí umožnit osobní a svobodné rozhodnutí, které mimo jiné vyžaduje i schopnost rozhodovat se se znalostí věci (mít dostatek objektivních informací). Domnívám se, že těmto ženám by se mělo dostat spíše porozumění než odsuzování a rozhodně je velmi důležité umět těmto ženám naslouchat. Cílem institucí nebo odborníků, jakožto i sociálních pracovníků, je přece také naslouchat a pomáhat, ne obviňovat.¹⁶

4.1 Způsob provedení

Při provádění nezákonných interrupcí se využívá různých druhů metod, často však velmi nevhodných, ačkoli technika bývá dosti podobná té, která je používána při interrupcích zákonných (tj. prováděna lékaři). Není to tak dlouho, co byla vyvinuta nová metoda interrupce, používající chemické hormony, které při indikaci ústy či injekcí způsobují změny v děloze. Při počáteční fázi těhotenství tato metoda podporuje spontánní vyprázdnění dělohy. Tento chemický prostředek se nazývá M-Pill nebo A-Pill a často bývá označován jako droga. Značně se rozšířil ve Spojených státech a příznivci interrupcí jsou nadšeni jeho účinností. Při pravidelném užívání může dokonce vyloučit potřebu antikoncepce a údajně utiňuje úzkost a pocit viny u žen, které interrupci podstoupily. Většinou je lidské embryo staré čtyři a šest týdnů, když je těhotenství poprvé potvrzeno. Běžně používané metody interrupcí, které se odvíjejí od pokročilosti těhotenství, jsou tyto:

- 1) Do dvanácti týdnů je obvyklá metoda interrupce odsávání, dilatace a kyretáž nebo kombinace obou. Hrdlo dělohy je pak rozšířeno nástroji, dokud není dostatečně otevřeno k proniknutí trubice, která je součástí silného odsávacího mechanismu. Embryo nebo malý zárodek je poté nasán do lahve,

---

¹⁶ Srov. JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*, s. 118-119.

kde je znetvořen a zkrvaven od odsávání a ihned umírá traumatem a ztrátou přívodu krve a kyslíku.

- 2) Někdy se však používá pouze dilatace a kyretáž. Po rozšíření děložního hrdla je velmi ostrý nástroj, který svým tvarem může připomínat smyčku, vsunut do dělohy a zárodek, placenta a blány jsou odřezány a vytaženy. Vnitřní stěny dělohy jsou pak vyškrabávány, dokud nejsou zcela čisté. Ve dvanáctém týdnu má zárodek oči, uši, ruce, nohy, prsty, nehty na noze a všechny orgány. Zárodek na tomto stupni vývoje je již schopen se hýbat či cítit bolest. Po dvanácti týdnech jsou hlava a údy často příliš velké, aby byly vytaženy nepoškozené. Jsou tedy rozřezány a zdeformovány násilím, než jsou vytaženy.
- 3) Obvyklou interrupční metodou po 12-14 týdnech je povzbuzení předčasného porodu. To bývá způsobeno obvykle injekcí do svalu. Nejčastěji se však provádí vpichem injekce s cizí látkou přímo do stěny dělohy. Plodová voda kolem dítěte je pak vytažena a nahrazena glukózou a solí nebo dalšími chemickými roztoky. Tato metoda obvykle zabíjí dítě před nebo během následného porodu.
- 4) Poslední používanou metodou je hysterotomie, která je využívána pouze při pokročilém těhotenství. Děloha je otevřena břišním řezem a dítě vyjmuto. Hysterotomie je jakási obdoba císařského porodu, ovšem se základním rozdílem. Při císařském porodu je cílem dítě zachránit, při hysterotomii je zabito a odloženo.¹⁷

4.2 Postkoitální antikoncepce

Ráda bych zde věnovala pozornost tzv. postkoitální antikoncepci. Je sice označována jako antikoncepce, avšak při bližším seznámením se s tímto pojmem zjistíme, že se vlastně jedná o umělé přerušování těhotenství. Pojem postkoitální antikoncepce

---

¹⁷ Srov. GRADY, J. L. *INTERRUPCE ANO nebo NE?*, s. 6-7.

je také často nahrazován slovem intercepce. Cílem intercepce je pak zabránění případnému vzniku nechtěnému otěhotnění. Doposud je tato charakteristika opravdu totožná s pojmem antikoncepce. Intercepce je ovšem určena v zásadě pro naléhavé případy, zahrnující nechráněný pohlavní styk a znásilnění. Princip působení tohoto léku však spočívá v zabránění nidace, tedy uhnízdění oplodněného vajíčka v děloze. Účinku lze dosáhnout do druhého dne po nechtěné souloži použitím hormonálních přípravků. Mezi nejznámější pak patří například tzv. pilulka PO, Postinor. V dalších dnech, nejpozději pak do pěti, lze zavést nitroděložní tělíčko, IUD. Je zde tedy nutné uvědomit si, že pokud respektujeme zásadu, podle které začíná lidský život početím, tedy oplodněním, nezbyvá než považovat mechanismus jak hormonálních přípravků, tak nitroděložního tělíčka za abortivní. Je tomu tak, jelikož oba tyto přípravky působí až po vlastním početí. Jak jsem již zmínila, nejedná se tedy o skutečnou antikoncepci, nýbrž v podstatě o přerušení již počatého života, neboť došlo k násilnému přerušení dalšího možného vývoje oplodněné buňky, obsahující kompletní genetický program daného jedince.¹⁸

4.3 Důvody interrupcí

Uvádí se nespočet důvodů, kterými jsou ženy přinuceny polemizovat nad otázkou lidského života. Tyto důvody můžeme shrnout do několika kategorií:

- „eugenické důvody - na základě odborných vyšetření je velmi pravděpodobné, že se narodí dítě s těžkým poškozením,
- etické důvody – dítě bylo počato v důsledku trestného činu, např. znásilnění, popřípadě se jedná o incest,
- sociální důvody – další dítě by bylo pro rodinu neúnosnou zátěží, viz též problém samoživitelek,
- terapeutické důvody – jedná se o stav, kdy těhotenství vážně ohrožuje život matky.

---

¹⁸ Srov. JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*, s. 120-121.

V našem právním řádu řeší tuto problematiku prováděcí vyhláška MZ ČR 75/1968 Sb.¹⁹

4.4 Komplikace po provedení interrupcí

- 1) Infekce – Výskyt infekcí pohlavního ústrojí po umělém přerušení těhotenství je velmi známou komplikací. Infekce dělohy a vejcovodu pak často způsobuje trvalé poškození. Vejcovod je velmi křehký orgán, jemná dutá trubička. Pokud je poškozena infekcí, často se těsně uzavře. Nejtypičtější infekcí zasahující tyto orgány je zánět pánevních orgánů (PID – pelvic inflammatory disease). Tento zánět se velmi těžko zvládá a často vede k neplodnosti, a to dokonce i při okamžitém zahájení léčby. K akutním zánětům dochází v 5% případů a stálé komplikace, jako jsou chronické záněty ženských orgánů, neplodnost a mimoděložní těhotenství, jsou zaznamenávány u 20-30% všech žen. Čísla jsou vyšší, pokud jde o potraty prvního těhotenství. Některé studie také zaznamenaly v téměř 17% výskyt chlamydiové infekce po umělém potratu.
- 2) Krvácení – Krvácení je obvyklé. Většinou přejde samo, ovšem někdy je za potřebí transfúze krve. Nejnovější studie ovšem vykazují klesající procento tohoto výskytu.
- 3) Krevní sraženiny – Krevní sraženiny jsou jednou z příčin úmrtí jinak zdravých mladých žen, které podstoupily interrupci. Dalším problémem jsou embolie (plovoucí objekty v krvi, které se dostanou do plic). Porod je normální proces a tělo je dobře připraveno na narození dítěte a odloučení a vypuzení placenty. Chirurgický potrat je nenormální proces, při němž se nezralá placenta odtrhává od děložní stěny, v níž zakořenila. To někdy způsobí, že se plodová voda či kusy jiných tkání dostanou do krevního oběhu matky. Cestují do plic, kde způsobí poškození, někdy i smrt. Jde rovněž o nejčastější příčinu smrti matky při potratu solným roztokem.

---

¹⁹ JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profesie*, s. 117.

- 4) Pokles srážlivosti krve – Jde o náhlý pokles srážlivosti krve, který způsobuje rozsáhlé vnitřní krvácení, někdy i smrt. Potrat solným roztokem je častou příčinou tohoto poklesu.
- 5) Perforace dělohy – Perforace dělohy může být způsobena odsátím obsahu dělohy, potratem dilatací a vyprázdněním nebo klasickou kyretáží. Potraty solným roztokem rovněž způsobují perforace, ale pak jsou přesněji nazývány rupturou nebo protržením dělohy.

Většina žen absolvuje potrat bez významného fyzického poškození, ale znepokojující počet určitými následky trpí a některé ženy i umírají. U mnoha žen je skutečným následkem citové zranění a pocit viny.²⁰ „Potraty mohou být legální, ale nikdy nebudou bezpečné.“²¹

4.5 Hippokratova přísaha

V dnešní době je pojem „Hippokratova přísaha“ slýcháván velmi často. Je používán, někdy spíše zneužíván, v nejrůznějších souvislostech. Tuto přísahu skládá každý lékař a stále častěji se zde objevují názory, zda není přísaha porušována či zda by nebylo na čase ji trochu obměnit.²² Její dnešní text se v určitých částech mění od textu původního a ke změnám dochází také v rámci jednotlivých zemí či dokonce lékařských škol. V několika moderních verzích bylo např. vypuštěno odvolávání se na bohy, slib o vyučování lékařství pouze mužům a také části, ve které lékaři zakazují vyvolat potrat a provádět eutanázii.²³ Zmíním zde pouze část, která se váže k problematice interrupcí.

---

²⁰ Srov. WILLKE, John a Barbara. *Člověkem od početí: Být či nebýt?*, s. 94-115.

²¹ Tamtéž, str. 115.

²² Srov. Tamtéž.

²³ Srov. Gourt [on line]. *Hippokratova přísaha*, [cit. dne 27. 12. 2011]. Dostupné na <http://articles.gourt.com/cs/Hippokratova%20p%C5%99%C3%ADsaha>.

„Nepodám nikomu smrtící látku, i kdyby ji ode mne žádal, a ani nikomu tuto možnost nenavrhnou. Podobně nepodám ženě abortivní prostředek.“²⁴

Hned po přečtení tohoto úryvku vyvstává otázka, jak je to tedy s prováděním umělého přerušování těhotenství. Není pochyb o tom, že v rozporu s touto přísahou je i podávání potratových pilulek. Dříve se přísahou slibovalo, že lékaři budou jen léčit, nikoli zabíjet, ať potratem nebo jinak. V dnešní době, jak už jsem zmiňovala, byla v mnoha zemích část týkající se potratů tiše vypuštěna. Místo toho se často používá věta: „Nepodám nikomu smrtící lék, ani kdybych byl žádán, ani neposkytnu takovou radu. Rovněž nepodám ženě prostředek k vyhnání plodu.“ Pasáž, týkající se potratů, je také často nahrazena jen větou: „Neučiním nic, co je nezákonné.“²⁵

4.6 Potraty očima lékařů

Podle mnoha dotazovaných lékařů lze naše zdravotnictví označit za schizofrenické. To totiž prý nejlépe vystihuje skutečnost, která denně probíhá v našich i světových nemocnicích. Na novorozenecké jednotce intenzivní péče bojují lékaři a sestry ve dne v noci o život za například 1,5 kg vážícího drobečka, aby ho později mohli předat milující matce. Jenže v té samé nemocnici je také ročně několik stovek těchto malých drobečků zabito při umělém přerušování těhotenství. Proto schizofrenní. Jednou tak, podruhé onak.²⁶ Je také zjištěno, že nejvíce lékařů, kteří souhlasí s umělým přerušováním těhotenství, pochází z oboru psychiatrie. Lékaři proti umělému přerušování těhotenství jsou pak většinou z oboru pediatrie, praktičtí lékaři a samozřejmě neonatologové.²⁷

---

²⁴ Srov. MUNZAROVÁ, M. *Vybrané kapitoly z lékařské etiky III: Kodexy lékařské etiky a jiná etická doporučení*, s. 6. Brno: Masarykova Univerzita, 2000. ISBN 80-210-2417-8.

²⁵ Srov. WILLKE, J. a Barbara. *Člověkem od početí – Být či nebýt?* s. 195.

²⁶ Srov. POHUNKOVÁ, D. *Úcta k životu – Život nenarozený*, s. 90.

²⁷ Srov. WILLKE, J. a Barbara. *Člověkem od početí – Být či nebýt?*, s. 202.

5 Interrupce a zákony

Každá moderní demokratická společnost si za svůj prvotní cíl klade všestrannou péči o matku a dítě i celou rodinu. Mateřství je považováno za nejvyšší poslání žen a společensky se dopomáhá k vytvoření pro ně potřebných podmínek. Těhotenství a následné mateřství je předpokladem pro lidskou reprodukci. Bohužel se stává, že ne vždy je těhotenství pro ženu a vývoj jejího plodu a dítěte žádoucí. Mohou se objevit překážky, které vedou k tomu, aby těhotenství nebylo ukončeno porodem. Překážky mohou spočívat v jejím zdravotním stavu i v nepříznivých dočasných či trvalých osobních podmínkách ženy. Právě tyto skutečnosti pak donutí ženu vyhledat možnosti umělého přerušení těhotenství.

Vše musí zajisté probíhat v souladu s dikcí příslušných právních předpisů, které upravují možnosti provádění umělého přerušení těhotenství. Nejen v ČR, ale i v celém světě existuje několik diskusí na téma legalizace interrupcí, které bývají mnohdy doplněny průzkumy veřejného mínění.²⁸ Jak už víme, lidský život, chápán striktně biologicky, začíná v okamžiku početí, což je tedy vědecký fakt. Záměrné ukončení vzniklého života je tudíž nepřípustné. Vznikající život je tedy nutné chránit jako lidský život vůbec a to pevnými právními normami. Embryo se nedokáže bránit, a to ani právní cestou, proto jej musí bránit zákony. Tyto zákony by měly přinášet řešení a neměly by být zdrojem dalších problémů.²⁹ Všechny zákony a předpisy, zabývající se touto citlivou tematikou, by jistě neměly vznikat z nějakého donucení odněkud zvenčí. Měly by se rodit hluboko v předsvědčení každého z nás, ve společnosti jako celku. Všichni jsme přece lidé, tudíž si nikdo nemůže být jistý tím, jak by se v dané situaci zachoval právě on.³⁰

---

²⁸ Srov. ČERNÝ, M., SCHELLEOVÁ, I. *Právní úprava umělého přerušení těhotenství*, s. 7.

²⁹ Srov. KOŘENEK, J. *Lékařská etika*, s. 73. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0324-2.

³⁰ Srov. JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*, s. 118.

5.1 Současná právní úprava v ČR

Dalo by se říci, že zákon ponechává na ženě a na jejím posouzení, zda jsou splněny individuální podmínky pro její mateřství. Současně je pochopitelně brána v úvahu ochrana zdraví žen při možnosti svobodného rozhodování o dalším těhotenství a následném mateřství. Zákonodárce přitom vycházel z předpokladu, že v podstatě nezastupitelným prostředkem předcházení nežádoucího otěhotnění ženy je výchova k plánovanému a odpovědnému rodičovství. Nežádoucím těhotenství se má tedy předcházet především výchovou v rodině, ve školách, zdravotnických zařízeních a podobně. V neposlední řadě také využíváním prostředků k zabránění těhotenství, tedy antikoncepce. Zákon upravuje dvě podmínky pro umělé přerušení těhotenství:

- buď na žádost ženy, jestliže o to písemně požádá, ovšem v situaci, kdy těhotenství nepřesahuje dvanáct týdnů a nebrání tomu její zdravotní důvody,
- nebo ze zdravotních důvodů, ovšem s jejím souhlasem nebo z jejího podnětu, jestliže je ohrožen život nebo zdraví nebo zdravý vývoj plodu. Případně jestliže jde o geneticky vadný vývoj plodu.

Seznam nemocí, syndromů a stavů, které jsou zdravotními důvody pro umělé přerušení těhotenství, je uveden v příloze vyhlášky č. 75/1986 Sb. Postup, který je v rozporu s těmito ustanoveními, naplňuje podstatu trestného činu nedovoleného přerušení těhotenství. Zejména v posledních letech se stále častěji vyskytují případy, kdy nechtěně otěhotní ženy, tedy dívky, mladší šestnácti let. V tomto případě zákon stanovuje, že ženě mladší 16 let lze provést umělé přerušení těhotenství pouze za souhlasu jejího zákonného zástupce, popřípadě toho, komu byla svěřena do výchovy. Dalším věkovým vymezením v interrupčním zákoně je rozmezí let od šestnácti do osmnácti let, kdy sice žena může sama rozhodnout o interrupci, ale zdravotnické zařízení musí vyrozumět její zákonného zástupce. Pokud ovšem těhotná již dosáhla věku 18 let, pak už o zákroku není nikdo jiný informován. Informace se neposkytují ani otci dítěte.³¹

---

³¹ Srov. JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*, s. 119.

Interrupční zákon v § 7-9 stanovuje přesný postup, jak projednávat umělé přerušení těhotenství. Žena musí nejprve písemně požádat o umělé přerušení těhotenství svého gynekologa. Dále je podle dikce zákona lékař povinen seznámit ženu s možnými zdravotními důsledky umělého přerušení těhotenství a informovat ji o používání antikoncepčních metod a prostředků. Zákon také věnuje samostatnou pozornost umělému přerušení těhotenství cizinkám. Mimo jiné zákon upravuje příplatek nebo úhradu za umělé přerušení těhotenství. V současné době je interrupce hrazena ženou s výjimkou případu, kdy jde o výkon zdravotně indikovaný. V tomto případě je hrazena ze zdravotního pojištění.³²

5.2 Trestní odpovědnost

Náš právní řád pamatuje i na trestní zodpovědnost za nedovolené přerušení těhotenství. „Nedovolené přerušení těhotenství je upraveno v § 227, 228 a 229. Podle těchto ustanovení, kdo těhotné ženě pomáhá nebo ji svede k tomu, aby

- a) své těhotenství sama uměle přerušila, nebo
- b) jiného požádala nebo jinému dovolila, aby jí bylo těhotenství uměle přerušeno jinak, než způsobem přístupným podle zákonných předpisů o umělém přerušení těhotenství, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.“³³

Dále je stanoveno, že kdo se souhlasem těhotné ženy uměle přeruší její těhotenství jiným způsobem, než který nakazuje zákon o umělém přerušení těhotenství, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. Odnětím svobody bude dále potrestán ten, kdo

- a) získá tímto činem značný prospěch,
- b) páchá tento čin soustavně, nebo
- c) způsobí tímto činem těžkou újmu na zdraví nebo smrt.

Stejně tak bude potrestán ten, kdo bez souhlasu těhotné ženy uměle přeruší její těhotenství. Z uvedených konstatování je patrné, že objektem těchto trestných činů

---

³² Srov. ČERNÝ, M. a SCHELLEOVÁ I. *Právní úprava umělého přerušení těhotenství*, s. 19-24.

³³ Tamtéž, s. 25.

je klíčící život. Předmětem útoků je lidský plod do začátku porodu, protože úmyslné usmrcení člověka po počátku porodu je považováno za vraždu.³⁴ „Všichni zúčastnění pracovníci jsou povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dozvěděli v souvislosti s umělým přerušáním těhotenství, a šetřit oprávněné zájmy ženy.“³⁵

5.3 Listina základních práv a svobod

I listina základních práv a svobod pamatuje na lidský plod, a to i na nenarozený. Pokusím se zde zmínit některé články z Listiny základních práv a svobod ČR. Když už jsem zde zmiňovala trestní zodpovědnost, můžeme z LZPS zmínit například:

- **Článek 2 (3)** „Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.“³⁶ Tím chci podotknout, že nikdo nemůže nikoho přinutit k tomu, aby podstoupil interrupci, nebo interrupci vykonal.
- **Článek 6 (1)** „Každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany již před narozením.“³⁷ Tento článek je obsahem většiny diskusí na téma interrupce. Stále se řeší, jestli je plod v těle matky skutečně lidským životem, nebo jen shluk několika buněk. Existuje několik studií dokazujících, že se skutečně jedná o lidský život. Žena podstupující interrupci toto právo, právo na život, tedy někomu odpírá? I tato otázka je náplní celosvětových diskuzí.
- **Článek 6 (2)** „Nikdo nesmí být zbaven života.“³⁸ Tento článek přímo vyzývá k tomu, abychom pochopili, že na život má právo každý. Tudíž i ta nenarozená bytost uvnitř těla matky.

---

³⁴ Srov. Tamtéž, s. 25-26.

³⁵ Tamtéž, s. 36.

³⁶ Sbírka zákonů. *Listina základních práv a svobod* [on line]. *Přehled paragrafů*, [cit. dne 25. 2. 2012]. Dostupné na <http://www.sbirkazakonu.info/listina-zakladnich-prav-a-svobod/>.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ Tamtéž.

5.4 Deklarace práv počatého dítěte

„Vycházejíce ze všeobecné deklarace lidských práv OSN, Deklarace práv dítěte, Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a Úmluvy o právech dítěte, přijaté 20. listopadu 1989 a ratifikované ČR, majíce na zřeteli, že život je neopakovatelný dar celému lidstvu i základní lidská hodnota používající nejvyšší právní ochrany, a že právo na život je předpokladem realizace všech ostatních lidských práv a svobod, nezapomínajíce na to, že život každého z nás začal naším početím, kdy jsme se z jedné buňky, oplodněného lidského vajíčka, vyvinuli až do současné podoby, jelikož podle preambule Deklarace práv dítěte a Úmluvy o právech dítěte přijatých Valným shromážděním OSN „dítě z důvodu fyzické a duševní nezralosti potřebuje osobní záruky v péči, včetně přiměřené právní ochrany, před i po narození“, a v duchu zásady klasického římského práva „*nascitur pro iam habetur, quotiens de commodo eius agitur*“ (ten, kdo se má narodit, se považuje za narozeného) i zásady „*in dubio pro vita*“ (v pochybnosti je třeba se rozhodnout ve prospěch života).“³⁹

5.5 Jevy spojené se zákonnými omezeními interrupcí

Nelegální potraty

Potraty se budou provádět vždy, i přes legislativní zákazy. Tato skutečnost povede k tomu, že se interrupce budou provádět nelegálně. Zákrok pak vykonávají často ne zcela kvalifikované osoby, většinou v naprosto nevyhovujících podmínkách. To vážně ohrožuje zdraví a život žen. V minulosti se používaly manuální techniky, jako pokusy propíchnout vak blan a vyvolat tak odtok plodové vody s následným potratem (např. pletacím drátem nebo jehlicí do klobouku). Škrtnuté drátěné ramínko se dokonce stalo symbolem amerických organizací bojujících za právo na bezpečnou a legální interrupci. Tyto neodborné metody interrupce vedly k rozsáhlým poraněním ženy, často s následným vykrvácením, nebo k těžké smíšené aerobně-anaerobní infekci

---

³⁹ KOŘENEK, J. *Lékařská etika*, s. 75.

při neošetřeném potratu (tyto infekce jsou těžko zvládnutelné i při použití moderních léků.) Stejně závažné následky měly pokusy vypudit plod chemicky – např. vstříkáním petroleje nebo mýdlové vody do dělohy, což při proniknutí do krevního oběhu ženy způsobilo velké potíže a následně i smrt. Docházelo také k otrávám. V zemích se zakázanou interrupcí, nedostupnou antikoncepcí a nedostatečnou osvětou se tyto jevy vyskytují dodnes.⁴⁰

Potratová turistika

Potratová turistika je způsobena zejména tím, že přístupnost žen k interrupci se v jednotlivých státech velmi liší. Ženy toužící po interrupci tak často cestují ze států, kde jsou potraty legislativně zakázány, do států, které jsou k interrupcím shovívavější. Proto tedy název potratová turistika.⁴¹ Jako další bych ráda zmínila potrat v mezinárodních vlnách. Tento pojem je sice méně znám, na závažnosti to ovšem nic nemění.

Potrat v mezinárodních vlnách

Jde o lodě, které vyplouvají ze zemí, kde je interrupce legální, do zemí, které považují interrupce dle zákona za nepřipustné. Loď pak odpluje na moře do částí, které spadají pod shovívavější zákony. Zde je ženám provedena interrupce, dostávají zde antikoncepci a mohou využít i poradenství. To vše pod dohledem odborníků. Někdy se můžeme setkat s označením Ženy na vlnách či Potratové lodě.⁴²

---

⁴⁰ Srov. WILLKE, J. a Barbara. *Člověkem od početí: Být či nebýt?*, s. 174-182.

⁴¹ Srov. SEXUS [on line], *Potratová turistika*, [cit. dne 24. 12. 2011]. Dostupné na <http://www.sexus.cz/slovník/potratova-turistika>.

⁴² Srov. Baby web [on line], *Interrupce - co o ní možná nevíte*, [cit. dne 27. 12. 2011, posl. aktualizace únor 2009]. Dostupné na <http://www.babyweb.cz/Clanky/a118-Interrupce-co-o-ni-mozna-nevite.aspx>.

6 Interrupce a etika

Interrupce spadá v medicíně především do oboru gynekologie a pediatrie. Právě v tomto oboru je mimořádně aktuální a významné uplatňování lékařské etiky. Gynekologové téměř denně řeší problémy spojené s umělým přerušением těhotenství, antikoncepcí, s aplikací léků těhotným ženám a podobně. Závažnost celé problematiky spočívá v tom, že řešení složitých otázek v každodenní praxi tohoto oboru má nejenom zdravotní a morální důsledky pro těhotnou ženu, ale také sociální a ekonomické důsledky pro ženu, její rodinu a celou společnost. Pokud jde o zdravotní důvody k umělému přerušением těhotenství, žena se musí řídit svým svědomím, radami nejbližších a samozřejmě doporučením lékařů. Ti musí zodpovědně posoudit, zda je zdravotní stav těhotné ženy natolik závažný, že není jiné východisko než umělé přerušением těhotenství. Dnešní doba také umožňuje, aby lékař, či jiný personál, odmítl účast či spolupráci na umělém přerušением těhotenství. Tímto rozhodnutím neriskují žádný postih ani ztrátu svého zaměstnání.⁴³

6.1 Etika

Etika je nauka, která se zabývá správným, nebo také obvyklým jednáním v lidském společenství. Vývoj etiky byl mimo jiné totožný s vývojem filosofie, tudíž je etika označována za filosofickou disciplínu.⁴⁴ Etika analyzuje hodnoty a mechanismy regulace našeho chování, založené na naší vůli. Tím nás může dovést k dobru. Můžeme ji také označit jako teorii morálky, která je úzce spjata se socializačním procesem člověka. Etika je věda, zkoumající mravně relevantní jednání. To znamená, že se v ní odrážejí hodnotící aspekty, které nám říkají, o co má člověk v životě usilovat a jak se má chovat k jiným lidem. Toto jednání je úzce spjata s odpovědností a oprávněností v bezprostřední vazbě na svobodu volby. Svobodná volba nám mimo jiné umožňuje spojit svůj život s okolním světem. Nesmíme však zapomínat na skutečnost, že možnost podstoupit interrupci vytváří jakýsi spor mezi právem

---

⁴³ Srov. MUNZAROVÁ, M. *Vybrané kapitoly z lékařské etiky III: Kodexy lékařské etiky a jiná etická doporučení*, s. 6.

⁴⁴ Srov. JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*, s. 21.

na život a právem svobodné volby. Mnohdy závisí jen na našem svobodném rozhodnutí, zda dáme přednost volbě života, či dobrovolně zvolíme jinou cestu. Etika tvoří soubor zásad lidského chování. Je také úzce spjata s odpovědností. Etická odpovědnost je součástí každé sféry lidského jednání, jinými slovy, je to odpovědnost za veškeré činy, které člověk vykonává. Člověk samozřejmě není odpovědný jen za chování k sobě samému, ale také za chování k druhým, za užívání či zneužívání jejich statků a podobně.⁴⁵

Méně už se v dnešní době zabýváme zkoumáním významu etiky pro integritu osobnosti a udržování aktivního zdraví jedince, i přes to, že je zřejmé, že dostatečně zvnitřnělá, pochopená morálka harmonizuje náš duševní život a navozuje pozitivní emotivní naladění, které, jak je známo, vede k pozitivnímu myšlení. Právě toto pozitivní myšlení, vyrůstající z etických principů, posiluje v člověku zdroje pevnosti a stability, které jsou nám následně oporou ve složitých životních situacích.⁴⁶

Etika je mimo jiné základ pro morálku, je teorií morálky. Do pojmu morálka spadají mravní ideje a názory, mravní postoje, mravní zvyky a normy, mravní standarty chování, jimiž se lidé řídí ve svém mravním jednání. Etika si také klade otázky po původu morálky, po její podstatě, původu a obsahu. Etika a morálka jsou tedy úzce propojené celky, obsahující hodnotící parametry. Společně pak tvoří stabilizační prvky ve společnosti i v jednotlivých oborech lidské činnosti.⁴⁷ „V současné liberální společnosti, která klade důraz především na individuální autonomii a osobní svobodu, se stále více dostává do popředí důraz na kvalitu života a již ne tolik na samotný život. Více se prosazuje tzv. etický pluralismus, který umožňuje rozmanitým skupinám ve společnosti prosazovat své postoje (např. registrované partnerství homosexuálních párů, interrupce). Vzniká tak postmoderní etická teorie kulturního relativismu, podle níž jsou univerzální morální pravidla vlastně pouhým mýtem.“⁴⁸

---

⁴⁵ Srov. KOŘENEK, J. *Lékařská etika*, s. 24-26.

⁴⁶ Srov. Tamtéž, s. 25.

⁴⁷ Srov. Tamtéž, s. 19.

⁴⁸ JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profesie*, s. 114.

6.1.1 Etický pohled na interrupci

Etiku a celý její obsah využíváme v našem životě, aniž bychom si to uvědomovali. Každý z nás má v sobě nějakým způsobem získané, zvnitřnělé etické myšlení, cítění. To je nám pak nápomocné v našem každodenním životě, napomáhá nám tak zvolit si správné rozhodnutí. Etický pohled nám pak může být nápomocen i v otázkách ohledně interrupcí. Etika však neopomíjí skutečnost, že člověk, jakožto jediná živá bytost, je schopen o sobě přemýšlet, být pánem svých skutků a určovat svůj vlastní život. Tato schopnost je základem lidské důstojnosti. Měli bychom se tedy zamyslet, zda je zcela přípustné disponovat jiným člověkem, jako by to byla nějaká věc, a používat ho jako prostředek pro cizí cíle. Vždyť každý má právo rozhodovat o sobě sám. Proč by mělo být toto právo někomu odpíráno?⁴⁹

I zde se tedy zvažují pro a proti. Žena však mnohdy v konfliktní situaci není schopna adekvátně posoudit hodnotu života vůči vlastnímu prospěchu. Pouhý vnější zákaz, tedy zákaz prostřednictvím zákonů a podobně, nemůže činu zabránit a z etického hlediska by bylo nedostačující, kdyby se nějaké jednání neuskutečnilo jen proto, že je zakázáno zvenčí a hrozí za něj nějaký postih.⁵⁰

Pro etiku je totiž rozhodující, zda je nějaký zákaz dodržován z vlastního, vnitřního přesvědčení, tedy s ohledem na svědomí jedince, a je prioritní, zda tímto jednáním nachází svobodu či vnitřní sílu. Sílu vyhnout se nesprávnému jednání. Díky tomu tak není prioritním úkolem chránit hodnotu života tak, že za příslušné jednání bude hrozit příslušný trest, nýbrž tím, že se člověku pomůže pochopit špatnost daného činu a tím nalézt sílu k tomu, aby se dané špatnosti zdržel.⁵¹ „Dále je také nutné vycházet z etického principu, že lidský život má od počátku právo na existenci.“⁵² Z našeho pohledu, tedy z pohledu etického, je tudíž nejvýznamnější již zmiňovaná skutečnost,

---

⁴⁹ Srov. ROTTER, H. *Důstojnost lidského života*, s. 25-26.

⁵⁰ Srov. Tamtéž, str. 31.

⁵¹ Srov. Tamtéž, s. 30-31.

⁵² Tamtéž, s. 45.

že mravní posouzení potratů by mělo být prvotně záležitostí našeho svědomí, lépe řečeno, svědomí každé ženy.⁵³

6.2 Organizace spojené s interrupcemi

Po roce 1989 byly ve společnosti díky společenskopolitickým změnám vytvořeny takové podmínky, ve kterých mohly být na stávajících pracovištích respektovány také principy křesťanské etiky, navíc začaly vznikat i instituce, organizace a hnutí kompetentní k poskytnutí informací, ale také k pomoci všem ženám, které se díky nechtěnému otěhotnění dostaly do tíživé životní situace. Některé tyto organizace pracují na bázi neziskových organizací, většinou se tak jedná o občanská sdružení.⁵⁴

6.2.1 Organizace bojující za život

Organizace Volba pro život a každý jeho člen zastává názor, že vláda má povinnost chránit každý lidský život bez ohledu na jeho kvalitu či životaschopnost. Pro-life se řídí etikou, která je navržena římskokatolickou církví a podobnými náboženskými organizacemi. Tato etika pak mimo jiné zakazuje:

- potrat,
- eutanazie a asistovanou sebevraždu,
- trest smrti,
- válku, s několika málo výjimkami.

V případech, kde se pro-life etika dostane do konfliktu s osobní autonomií, jako v případě potratů a asistované sebevraždy, jde o konflikt konzervativní. Pokud se pro-life etika dostane do konfliktu s vládní politikou, jako v případě trestu smrti a válek, jde o konflikt liberální.⁵⁵

---

⁵³ Srov. JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*, s. 118.

⁵⁴ Srov. JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*, s. 120.

⁵⁵ Srov. Civil liberties [on line]. *Pro-Life vs. Pro-Choice*, [cit. dne 18. 2. 2012, posl. aktualizace 2012]. Dostupné na <http://civilliberty.about.com/od/abortion/tp/Pro-Life-vs-Pro-Choice.htm>.

Za zmínku stojí rok 1990, kdy v Praze vzniklo sdružení Ochrana nenarozeného života, které posléze začalo zakládat pobočky po celé ČR. Postupně pak vznikaly stále nové poradny, linky důvěry apod. Dalšími sdruženími jsou například Živá rodina, Společnost pro podporu rodiny, Výbor na ochranu rodičovských práv, popřípadě také Charita, Diakonie.⁵⁶ Mezi nejznámější hnutí bojující za práva nenarozených patří například Hnutí pro život.

Hnutí pro život

Hnutí pro život ČR, nebo také pro-life, je občanské sdružení, které v ČR působí oficiálně od roku 1992. „Sdružení má za cíl obnovit vědomí neměnné důstojnosti a nedotknutelnosti každého člověka od jeho početí do přirozené smrti a uznání jeho plné právní ochrany. Konkrétně se pak jedná o zákaz zabíjení dětí před narozením.“⁵⁷ Mezi pravidelnou činnost organizace pak patří také poradenství, prostřednictvím emailu či zelené linky, poskytující bezplatnou pomoc ženám čekajícím nečekané dítě. Hnutí pro život také vydává zpravodaj, tzv. Informační oběžník, účastní se petičních výstav pro mládež a nejrůznějších přednášek. Mimo tuto činnost také organizuje pochody pro život, modlitby za nejmenší nebo modlitby před porodnicemi.⁵⁸

6.2.1.1 Několik argumentů Pro-Life

- 1) Život začíná početím. Potrat je tedy připodobňován vraždě, jelikož brání dalšímu vývoji lidského života. Potrat je v přímém rozporu s obecně přijatelnými představami o posvátnosti lidského života.
- 2) V případě znásilnění a incestu je potrat trestem pro nenarozené dítě, které se na rozdíl od pachatele nedopustilo žádného trestného činu.
- 3) Potrat často způsobuje intenzivní psychickou bolest a stres.

---

⁵⁶ Srov. Hnutí pro život ČR [on line]. *Hnutí pro život ČR*, [cit. dne 2. 2. 2012]. Dostupné na <http://prolife.cz/?a=11&id=9>

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ Srov. Tamtéž.

- 4) Ti, kteří se rozhodnou pro potrat, jsou často nezletilé osoby nebo ženy s nedostatkem životních zkušeností, které dostatečně nechápou, co dělají. Mnozí pak mají celoživotní lítost.
- 5) Společnost umožňuje člověku úmyslně zničit jiný život, a to bez trestu.⁵⁹

6.2.2 Organizace bojující za volbu

Zastánci této organizace jsou přesvědčeni, že lidé mají neomezenou autonomii ve vztahu ke svému vlastnímu reprodukčnímu systému. Cílem hnutí je zajistit, aby všechny volby zůstaly legální. Legální tak musí zůstat:

- celibát a abstinence,
- užívání antikoncepce,
- užití nouzové antikoncepce,
- přerušování těhotenství během prvním dvou trimestrů těhotenství,
- porod.⁶⁰

Hnutí pro potrat

Hnutí pro potrat, nebo také pro-choice (pro volbu). Tak jsou označováni zastánci práva na interrupci. „Toto hnutí považuje právo na interrupci za svobodné právo ženy, jen na ní tedy záleží, jak se rozhodne. Do tohoto hnutí patří lidé, kteří potraty podporují, ať už s omezením na určité důvody, na časové omezení, ba i lidé prosazující potraty jako takové, bez omezení. Většina těchto lidí se shoduje s tvrzením, že embryo nelze považovat za jedince schopného samostatného života mimo tělo matky, nebo že pokud jeho mozek nefunguje, či pracuje jen jednoduše, jedná se jen o část matky, ne o novou individuální lidskou bytost. V ČR je pak toto hnutí reprezentováno především Společností pro plánování rodiny a sexuální výchovu.“⁶¹

---

⁵⁹ Srov. Women's Issues [on line]. *10 Abortion Arguments*, [cit. dne 18. 2. 2012, vloženo dne 03. 2012]. Dostupné na <http://womensissues.about.com/od/reproductiverights/a/AbortionArgumen.htm>.

⁶⁰ Srov. Civil Liberties [on line]. *Pro-Life vs. Pro-Choice*.

⁶¹ Wikipedia [on line], *Interrupce*, [cit. dne 3. 2. 2012, posl. aktualizace dne 17. 1. 2012]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Interrupce>

6.2.2.1 Několik argumentů Pro-Choice

- 1) Většina ze všech potratů je provedena v prvním trimestru, kdy plod ještě nemůže existovat nezávisle na matce. Je k ní připojen placentou a pupeční šňůrou, jeho zdravotní stav je závislý na zdravotním stavu matky. Nemůže být považován za samostatnou jednotku, jelikož není schopen fungovat mimo dělohu.
- 2) Potrat není používán jako forma antikoncepce. Těhotenství může nastat i při odpovědném užívání antikoncepce.
- 3) Stejně jako jiné obtížné situace i potrat vytváří stres. Americká psychologická asociace však zjistila, že stres je největší před samotným potratem a že neexistuje žádný důkaz pro post-interruptční syndrom.
- 4) Pokud se dospívající dívka stane matkou, má nepříznivé výhlídky do budoucna. Je velmi pravděpodobné, že opustí školu a nedokončí ji, stane se závislou na sociálních dávkách apod.
- 5) Financování potratů slouží k tomu, aby se chudým ženám zajistil stejný přístup ke zdravotním službám jako ženám bohatým.⁶²

Základním konfliktem mezi Hnutím Pro-Life a Pro-Choice je otázka potratů. Hnutí Pro-Life zastává názor, že každý život, i ten nevyvinutý, je posvátný a musí být chráněn vládou. Dle tohoto modelu nesmí být potrat legální. Na druhé straně Hnutí Pro-Choice tvrdí, že v případě, kdy není možné prokázat osobnost člověka, např. v těhotenství bod životaschopnosti, nemá vláda právo bránit ženám v jejich právu na rozhodnutí se o pokračování těhotenství.⁶³

---

⁶² Srov. Women's Issues [on line]. *10 Abortion Arguments*, [cit. dne 18. 2. 2012, vloženo dne 03. 2012].

⁶³ Srov. Civil Liberties [on line]. *Pro-Life vs. Pro-Choice*, [cit. dne 18. 2. 2012, posl. aktualizace 2012].

7 Ostatní možnosti řešení nechtěného těhotenství

Ženy, které otěhotněly, dítě nechtějí a přemýšlí nad interrupcí, by se však měly zamyslet, zda neexistuje jiná možnost. Možnost, kdy se žena vzdá veškerých, nebo alespoň částečných rodičovských práv, aniž by tím někomu zabránila žít. Mám na mysli například možnosti dnešní moderní doby, tzv. babyboxy, nebo již známou náhradní rodinnou péči. Díky studiu na Teologické fakultě jsem měla možnost seznámit se blíže s náhradní rodinnou péčí. Při jedné z mých praxí jsem působila ve Středisku náhradní péče a zde jsem mohla vidět, kolik lidí a párů doufá, že ženy, které čekají nechtěné dítě, si možnost podstoupit interrupci rozmyslí a dítě raději odevzdají do péče jiných, kteří mu dopřejí láskyplné přijetí.

7.1 Babybox

Babybox, mnohými také označován jako schránka pro děti či šance pro nechtěné děti, chce pomáhat dětem, ale zároveň i rodičům, kteří se například ocitli v tíživé situaci, nemohou se o dítě starat, nebo také nechtějí. Toto zařízení je určeno spíše pro novorozence, avšak věkové omezení není nijak stanoveno. Dítě je do babyboxů odloženo vždy anonymně a nikomu tím nehrozí žádný trestný postih. Babyboxy jsou pečlivě vyhřívané, ventilované a jsou vždy signalizačně vybaveny. Zpravidla bývají umístěny v blízkosti zdravotnického zařízení. Pokud je tedy dítě vloženo do tohoto boxu, ihned po zavření dvířek se zaktivuje signalizační zařízení, které okamžitě přivolá personál. Ten pak dítěti zajistí veškerou zdravotní a sociální péči.⁶⁴ Poslání tohoto zařízení je jasné. „Chce dosáhnout toho, aby už nikdy nebylo nalezeno žádné mrtvé tělíčko.“⁶⁵

Zakladatelem a v současnosti také předsedou je pan Ludvík Hess, který úzce spolupracuje s Nadačním fondem pro odložené děti STATIM. První babybox byl zřízen v GynCentru v Praze 9. K datu 1. 2. 2012 se v České republice nachází již 47 babyboxů

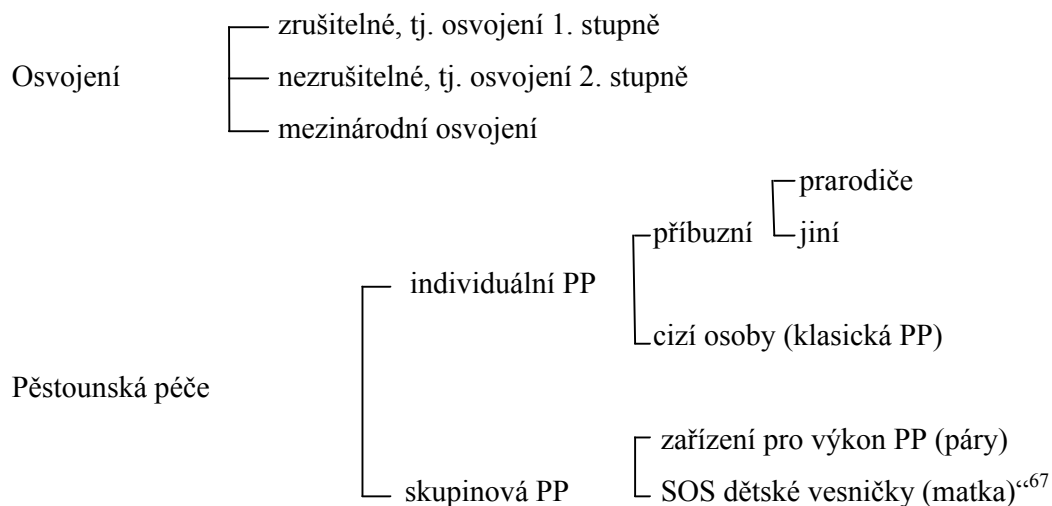
⁶⁴ Srov. Baby box [on line]. *Babybox*, [cit. dne 7. 2. 2012, posl. aktualizace dne 1. 2. 2012]. Dostupné na <http://www.babybox.cz/>.

⁶⁵ Tamtéž.

a v dubnu tohoto roku, konkrétně pak 25. 4. 2012, se otevře i dlouho očekávaný babybox v krajském městě České Budějovice, v sídle Zdravotnické záchranné služby Jihočeského kraje. Za dobu své existence, tedy po dobu 6 let, již pomohly babyboxy zachránit 65 životů. Do světa tak pomohly vykročit 40 dívkám a 25 chlapcům. Poslední, 65. zachráněné novorozeně, pochází z příbramského babyboxu. Do boxu bylo vloženo 1. 2. 2012. Symbolické 65. děťátko bylo nalezeno k 65. narozeninám zakladatele Ludvíka Hesse, přezdíváného Babydědek Lu.⁶⁶

7.2 Náhradní rodinná péče

„Formy náhradní rodinné péče, právně zakotvené v zákonu č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů:

⁶⁶ Srov. Tamtéž.

⁶⁷ MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěstounská péče*, s. 13. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-637-3.

7.2.1 Osvojení

Osvojení bývá také často označováno za adopci. Při osvojení přijímají osvojitelé opuštěné dítě zcela za své, tudíž k němu mají i stejná práva a povinnosti jako by byli jeho rodiči. Osvojiteli mohou být jak páry, tak jednotlivci. Při osvojení pak mezi členy vznikne stejný vztah jako mezi biologickými rodiči a vlastními dětmi. Vznikají tak i jiné vztahy, a to vztahy příbuzenské, mezi příbuznými osvojitelů a dítětem. Při tomto procesu osvojované dítě zároveň získává příjmení nových rodičů. Osvojit však lze jen dítě nezletilé a o osvojení rozhoduje soud. Před samotným rozhodnutím soudu musí uběhnout alespoň tři měsíce, po které zájemce o dítě pečuje zcela na své náklady.⁶⁸ „Toto období bývá označováno jako předadopční péče.“⁶⁹ Zákon rozlišuje dva druhy osvojení:

- 1) Zrušitelná adopce, tj. adopce 1. stupně, je druh osvojení, kdy práva a povinnosti rodičů přecházejí na osvojitele, ale v rodném listu dítěte zůstávají zapsáni původní, tedy biologičtí rodiče. Toto osvojení tedy lze zcela zrušit.⁷⁰
- 2) Nezrušitelná adopce, tj. adopce 2. stupně, se v praxi využívá nejčastěji a liší se zejména tím, že osvojitelé jsou do rodného listu dítěte zapsáni namísto biologických rodičů. Toto osvojení nelze zrušit. O osvojení rozhoduje soud. Osvojit lze dítě nezletilé, pokud je mu osvojení ku prospěchu.⁷¹ „Je zde však základním požadavkem, aby mezi osvojiteli a dítětem byl přiměřený věkový rozdíl.“⁷²

Osvojení je považováno za nejdokonalejší formu náhradní rodinné péče. Zákon mimo jiné uvádí, že osvojení je možné pouze za předpokladu, že bude plnit mimo jiné své společenské poslání. To je právě to, co se má ukázat v již zmiňované předadopční péči.⁷³ Žadatelé o adopci mají někdy opravdu nereálné požadavky. Mnohdy by rádi, aby byl jedinec tolik a tolik cm vysoký, s konkrétní barvou očí apod. To se pak čekání

---

⁶⁸ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče*, s. 33. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8.

⁶⁹ MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěstounská péče*, s. 14.

⁷⁰ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče*, s. 33.

⁷¹ Srov. Tamtéž.

⁷² MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěstounská péče*, s. 14.

⁷³ Srov. Tamtéž.

na vhodného jedince opravdu protáhne, mnohdy až na několik let. Přestože je osvojení chráněno pod záštitou anonymity, je osvojitelům doporučováno, aby bylo dítě o pravém stavu věci informováno. I zde totiž vždy hrozí nějaká možnost nevhodného prozrazení. Podle studií však na toto doporučení nedbá více jak polovina všech osvojitelů.⁷⁴

7.2.2 Mezinárodní osvojení

Tato forma náhradní rodinné péče se využívá až tehdy, pokud se pro dítě nepodaří najít vhodnou náhradní rodinu v zemi původu. Mezinárodní osvojení spadá pod Úmluvu o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení. V České republice vstoupila tato úmluva v platnost roku 2000 a spolu se zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, umožňuje osvojení dětí do ciziny i z ciziny. Úmluva však jasně stanovuje postup při tomto osvojování, určuje povinnosti a konkrétní kompetence daných institucí, zaručuje biologickým rodičům anonymitu a zásadně vylučuje jakékoli zisky z adopcí.⁷⁵

7.2.3 Pěstounská péče

Pěstounská péče je další z možností náhradní rodinné péče. Tato forma je však státem garantovaná a kontrolovaná. Mimo jiné také zajišťuje dostatečné hmotné zabezpečení nejen dítěte, ale i přiměřenou odměnu těm, kteří se dítěte ujali. Dítě může být svěřeno do péče buď jednotlivcům, nebo do společné pěstounské péče manželů. Osoby, které si chtějí vzít dítě do této péče, musejí zaručit jeho řádnou výchovu. Pěstoun má dále právo zastupovat dítě a spravovat jeho záležitosti. Na rozdíl od osvojení je však toto právo omezeno. Vztahuje se tudíž jen na věci běžné, u mimořádných výkonů je pak za potřebí souhlas zákonného zástupce. Příbuzenské vztahy vznikající pěstounskou péčí nejsou podloženy právními normami. I tuto formu náhradní rodinné péče však musí stanovit soud. Ten má i právo tuto formu ze závažných důvodů zrušit. Soud je také oprávněn stanovit pěstounům povinnost podávat o výkonu péče pravidelné zprávy

---

⁷⁴ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče*, s. 33-34.

⁷⁵ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěstounská péče*, s. 14-15.

soudu. Dítěti v pěstounské péči zůstává jeho původní příjmení a není zde ani vyloučen styk s jeho původní rodinou. Nejčastěji se uplatňují dva typy pěstounské péče:

- individuální pěstounská péče – v běžném rodinném prostředí, tj. s pěstounem a pěstovankou, mohou se zde vyskytovat i vlastní děti pěstounů,
- skupinová pěstounská péče – v zařízeních pro výkon pěstounské péče, což jsou velké pěstounské rodiny i s vlastními dětmi a dalšími třeba 5 nebo i více dětmi přijatými (SOS vesničky).

Na rozdíl od osvojení pěstounská péče zaniká dovršením zletilosti dítěte, avšak většina dětí žije v pěstounské rodině až do svého sociálního osamocení. Zrušena však může být i dříve, jak jsem již zmiňovala, na základě rozhodnutí soudu, a to jen z velmi závažných důvodů.⁷⁶ „Cílem pěstounské péče jakožto instituce je poskytnout náhradní rodinné prostředí dětem, jestliže

- a) nemohou dlouhodobě vyrůstat v prostředí jejich biologické rodiny,
- b) ústavní péče narušuje či ohrožuje jejich další vývoj,
- c) nemohou být z různých důvodů svěřeny do osvojení (zdravotních, právních...).“⁷⁷

---

⁷⁶ Srov. MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče*, s. 37.

⁷⁷ MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče*, str. 35.

8 Závěr

Závěrem bych ráda uvedla, že tvorba práce na toto téma pro mě byla opravdu přínosem. Touto problematikou jsem se až do těchto chvílí téměř nezabývala. Měla jsem tudíž pouze základní a mnohdy poněkud zkreslené informace. Díky této bakalářské práci jsem si své poznatky obohatila a prohloubila. Byla jsem však také velmi překvapena, jak samotná interrupce probíhá. Měla jsem opravdu mylné představy. Mé představy pak zcela nabouralo zhlédnutí necenzurovaného dokumentu Svoboda volby. Tento dokument ukazuje zcela bez cenzury výkon interrupce, zahrnující její přípravu, samotný výkon a pohled na výsledek celého tohoto procesu.

Ani v dnešním, předimenzovaném světě se nenachází jednotná shoda v otázkách interrupce. Různorodost názorů však pramení z několika příčin a je stará jako lidstvo samo. Jako první příčinu bych uvedla stále se řešící spor o tom, kdy vlastně lidský život začíná. Jedni zastávají názor, že lidský život vzniká početím, odpůrci však tuto odpověď zamítají a přiklání se k tvrzení, že to, co vznikne při početí, je vlastně jen shlukem několika buněk. Další příčinou je také otázka práva. Upřednostnit právo na svobodné rozhodnutí matky nad právo na život? Tato otázka vyvolává ostré debaty po celém světě. Problematika interrupcí se týká každého z nás a zároveň i celé společnosti, ve které žijeme. Ovšem v dnešní, stádovitě se chovající společnosti, je to spíše ten druhý případ. Jedinec se mnohdy podřídí většině, aby na sebe příliš neupozorňoval. Často se až příliš obáváme názorů ostatních. Ani u interrupcí tomu není jinak. Lidé mnohdy přistoupí na názor ostatních, jelikož se mylně domnívají, že jen názor většiny může být ten pravý. Tím pádem už člověk nad otázkami samotného bytí vůbec nepřemýšlí. Je však zapotřebí si uvědomit, že člověk, jakožto rozumová bytost, má k dispozici schopnost přemýšlet. Měl by ji tedy využívat. Přemýšlení nad otázkami svého bytí je pak jedním ze základních prvků uvědomění si své vlastní identity, následně pak samotného bytí ve společnosti. Každý z nás by si tak měl utvořit vlastní pohled na interrupci a nenechat se ovlivnit ostatními. Ovlivnit nás mohou naše individuální postoje, hodnoty a samozřejmě etický pohled každého z nás.

Samotným cílem mé práce je pak polemizace s otázkou legalizace interrupcí. Česká republika je k otázkám interrupce poměrně shovívavá, tudíž je zde interrupce legální. Tato skutečnost však dle mého názoru zcela eliminuje požadavek na zodpovědnost každého z nás. Když někdo svým lehkovážným a nezodpovědným chováním docílí toho, že nechtěně otěhotní, využije bez jakéhokoliv ostychu tuto možnost. Možnost legálně podstoupit interrupci. Tato skutečnost může být tedy snadno zneužitelná pro osobní pohodlí každého z nás. Ovšem nejsem si zcela jistá, že pokud by se interrupce legislativně zakázala, něco by se změnilo. Kdyby všichni lidé dělali jen to, co jim zákon umožňuje, odpadlo by mnoho problémů. To, že by se interrupce zakázaly zákonem, však podle mého názoru neznamena, že by zcela vymizely. Ženy by se snažily tento zákon obcházet a to by pak mohlo přinést ještě více problémů. Od problémů se zákonem po problémy zdravotní. Tyto potraty by pak byly s největší pravděpodobností vykonávány neodborníky a případné zdravotní komplikace by mohly bez přítomnosti lékaře přivodit i smrt.

Legislativní zákaz interrupcí má však jeden zásadní a konkrétní smysl. Poukázal by totiž na skutečnou hodnotu lidského života. Tento zákon by si pak kladl za cíl tuto hodnotu chránit. Jak jsem již ve své práci zmiňovala, nenarozený život není schopen obrany. Je tedy nutné zajistit tuto obranu pomocí legislativy. Vždyť zákon v současné době umožňuje ochranu téměř čehokoliv. Mělo by se tedy pomýšlet i na ochranu toho nejcennějšího - samotného života. Je však jen na nás, jaký postoj k této problematice zaujmeme. Já osobně bych se však přiklonila ke stávajícímu znění zákonů, tedy k jejich legalizaci. S interrupcí, činností jako takovou nesouhlasím, domnívám se však, že případný legislativní zákaz by danou problematiku ještě zhoršil a přinesl by s sebou ještě více problémů.

9 Seznam použitých zdrojů

9.1 Monografické publikace

1. ČERNÝ, M. a SCHELLEOVÁ. *Právní úprava umělého přerušení těhotenství*. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. ISBN 80-86432-60-2.
2. GRADY, J. L. *Interrupce ano nebo ne?* Praha: Řád, 1979. ISBN 80-901189-3-3.
3. HNUTÍ PRO ŽIVOT ČR. *Proč pláčeš, Miriam?* Jihlava, 2007. ISBN 80-239-7524-2.
4. JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-329-6.
5. KOŘENEK, J. *Lékařská etika*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0324-2.
6. MACKŮ, F. a J. *Gynekologové ženám*. B.m. Grada Publishing, 1996. ISBN 80-7169-323-5.
7. MATĚJČEK, Z. a kol. *Náhradní rodinná péče*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-304-8.
8. MATĚJČEK, Z. a kol. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-637-3.
9. MUNZAROVÁ, M. *Vybrané kapitoly z lékařské etiky III: Kodexy lékařské etiky a jiná etická doporučení*. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 80-210-2417-8.
10. POHUNKOVÁ, D. *Úcta k životu I: Život nenarozený*. Praha: Zvon, 1991. ISBN 80-7113-010-9.

11. ROTTER, H. *Důstojnost lidského života*. Wien: Innsbruck, 1999.
ISBN 80-7021-302-7.

12. WILLKE, J. a B. *Člověkem od početí: Být či nebýt? Český Těšín: COR JESU, 1993*.
ISBN neuvedeno.

9.2 Internetové zdroje

1. BABY BOX [on line]. *Babybox*, [cit. dne 7. 2. 2012, posl. aktualizace dne 1. 2. 2012]. Dostupné na <http://www.babybox.cz/>.
2. BABY WEB [on line]. *Interrupce – co o ní možná ještě nevíte*, [cit. dne 27. 12. 2011, posl. aktualizace 02. 2009]. Dostupné na <http://www.babyweb.cz/Clanky/a118-Interrupce-co-o-ni-mozna-nevite.aspx>.
3. BRITSKÉ LISTY [on line]. *Česká republika: Něco málo z historie interrupcí*, [cit. dne 22. 12. 2011, vloženo dne 5. 1. 2006]. Dostupné na <http://blisty.cz/art/26365.html>.
4. CIVIL LIBERTIES [on line.] *Pro-Life vs. Pro-Choice* [cit. dne 18. 2. 2012, posl. aktualizace 2012]. Dostupné na <http://civilliberty.about.com/od/abortion/tp/Pro-Life-vs-Pro-Choice.htm>.
5. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [on line]. *Základní data o vývoji potratovosti*, [cit. dne 27. 12. 2011, posl. aktualizace dne 26. 10. 2006]. Dostupné na <http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4028-04?OpenDocument&Click=>.
6. GOURT [on line]. *Hippokratova přísaha*, [cit. dne 27. 12. 2011]. Dostupné na <http://articles.gourt.com/cs/Hippokratova%20p%C5%99%C3%ADsaha>
7. Hnutí PRO ŽIVOT ČR [on line]. *Hnutí pro život ČR*, [cit. dne 2. 2. 2012]. Dostupné na <http://prolife.cz/?a=11&id=9>.
8. NAŠE PORODNICE [on line]. *Interrupce*, [cit. dne 26. 12. 2011]. Dostupné na <http://naseporodnice.cz/interrupce.php>.
9. POTOMEK. [on line]. *Postinterrupční syndrom: Co cítí ženy po potratu? Aneb jaké peklo způsobí postinterrupční syndrom* [cit. dne 26. 12. 2011, vloženo dne 30. 5. 2011]. Dostupné na <http://www.potomek.cz/?clanek=1843-postinterrupcni-syndrom.html>.
10. SEXUS [on line], *Potratová turistika*, [cit. dne 24. 12. 2011]. Dostupné na <http://www.sexus.cz/slovník/potratova-turistika>
11. SBÍRKA ZÁKONŮ [on line]. *Listina základních práv a svobod: Přehled paragrafů*, [cit. dne 25. 2. 2012]. Dostupné na <http://www.sbirkazakonu.info/listina-zakladnich-prav-a-svobod/>.

12. ULÉKAŘE [on line]. *Články o zdraví: Interrupce* [cit. dne 22. 12. 2011, posl. aktualizace dne 21. 10. 2010]. Dostupné na <http://www.ulekare.cz/clanek/interrupce-10586>.
13. WIKIPEDIA [on line]. *Interrupce*, [cit. dne 3. 2. 2012, posl. aktualizace dne 17. 1. 2012]. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Interrupce>.
14. WOMEN'S ISSUES [on line]. *10 Abortion Arguments* [cit. dne 18. 2. 2012, vloženo 03. 2012]. Dostupné na <http://womensissues.about.com/od/reproductiverights/a/AbortionArgumen.htm>.

10. Abstrakt

ŠABACKÁ, L. *Etický pohled na interrupci a její legalizaci*. České Budějovice 2012. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologické a sociální etiky. Vedoucí práce Mgr. M. Pavelková.

Klíčová slova: interrupce, postinterrupční syndrom, etika, svědomí, potratová turistika, trestní zodpovědnost, Listina základních práv a svobod, Deklarace práv počatého dítěte, Pro-Choice, Pro-Life, pěstounská péče, osvojení, babybox

Práce se zabývá otázkami interrupcí. Je zde stručně uvedena jejich historie a vymezení základních pojmů. Dále se zde uvádí základní postupy při provádění interrupcí, případné zdravotní problémy a je zde i zmínka o Hippokratově přísaze. Větší pozornost je poté věnována právní úpravě interrupcí na území České republiky, zahrnující současné legislativní znění, trestní zodpovědnost, ale například i jevy spojené se zákonným omezením interrupcí. Kromě toho zde lze nalézt informace charakterizující etiku jakožto vědní disciplínu a její samotný pohled na interrupce. Jsou zde zmíněny i základní rozdíly mezi osvojením a pěstounskou péčí, jakožto jiné možnosti jak řešit nechtěné těhotenství.

11. Abstract v anglickém jazyce

Ethical View on Abortion and Its Legalization

Key words: abortion, postabortion syndrome, ethics, conscience, abortion tourism, criminal responsibility, the Charter of Fundamental Rights and Freedoms, Declaration of the Rights of Unborn Child, Pro-Choice, Pro-Life, foster care, adoption, baby box

The thesis deals with the question of abortion. It briefly introduces the history of abortion and definition of basic terms. Further, it describes basic procedures for the implementation of abortion, potential health problems, and mentions the Hippocratic Oath, too. More attention is then paid to the abortion legislation in the Czech Republic, including the current legislative texts, criminal responsibility, but also facts associated with the restrictions on abortion law. The thesis brings information, which characterizes ethics as a scientific discipline and its view on abortion. Finally, there are also mentioned basic differences between adoption and foster care, as well as other ways how to solve unwanted pregnancies.